

MIODRAG PAVLOVIĆ

Če velja tudi za literaturo, da je čas tisti, ki slednjič odmeri pravo vrednost tako ustvarjalcem kot posameznim delom, lahko ob vrednotenju srbske poezije povojnega obdobja prepričano zapišemo, da je prav Miodrag Pavlović eno redkih imen, ki so ta čas ne samo vsestransko animirala in bila s svojimi deli predmet navdušenja in ogorčenja hkrati, temveč so mu tudi vtisnila svoj pečat.

Pavlović se je s svojo prvo pesniško zbirko, z dokaj neizzivalnim naslovom »87 pesmi«, predstavil srbski javnosti leta 1952, leto pred svojim prijateljem Vaskom Popo, ki je našel prav v Miodragu Pavloviću ne samo zanesljivega pesniškega tovariša, temveč hkrati s tem najbrž tudi svojega najsubtilnejšega interpretatorja in zagovornika. Še več: Miodrag Pavlović se je kmalu pokazal kot najbolj dosleden in vztrajen nosilec novih pogledov in poti v moderni srbski književnosti, saj je segel tako rekoč prav na vsa njena področja. Prvi zbirki pesmi je že naslednje leto sledila nova pesniška zbirka (Stolp spominov), 1956 je izdal zbirko krajših proznih tekstov (Most brez bregov), naslednje leto spet zbirko pesmi (Oktave), pa spet knjigo esejev (Roki poezije, 1958), 1962 se je ponovno oglasil s pesniško zbirko (Mleko od zmerom), 1963 ga prebiramo kot avtorja dramskih tekstov (Igre brezimnih), lani pa je od škandala na eni strani in do navdušenja na drugi razburil srbsko kulturno javnost s svojo Antologijo srbske poezije od 15. stoletja do danes. Vmes pa je, 1957, izdal antologijo sodobne angleške poezije.

Vsa ta dejavnost ima eno skupno, kaj lahko razpoznavno potezo: ves ustvarjalni napor Miodraga Pavlovića, od pesniškega snovanja v ožjem smislu pa do organizacijsko književne dejavnosti na drugem koncu, je prežet z vero v življenjsko silo moderne literature, poezije še posebej, v osnovanost njenih idej, v filozofsko in moralno upravičenost njene dejavne navzočnosti tudi v naših razmerah in našem prostoru. In če je, kot rečeno, čas tisti, ki nam pomaga presoјati in presoditi, lahko zapišemo, da to prizadevanje Miodraga Pavlovića, tako vsestransko in tako prizadeto, le ni bilo sejanje v veter: njegova poezija je ostala živa, njegovo kritično in esejistično delo eno najzanesljivejših pričevanj, iskanj, poti in rezultatov te poezije, skratka: ko je pred dvema letoma izšel, tokrat z izzivalnim naslovom prve zbirke (87 pesmi), izbor lirike iz prvih dveh Pavlovićevih pesniških zbirk, sta javnost in kritika sprejela knjigo kot neponarejen glas poezije sploh; tudi ta izbor, ki ga od prvega natisa loči celo desetletje, ni izvenel kot zgodovina. Deset let pa je prav gotovo dovolj dolgo obdobje, da izgubi sleherna modnost ves svoj lesk in prepričljivost, ostane pa samo to, kar ima v sebi moč trajanja. In poezija Miodraga Pavlovića ima v sebi to moč.

Trije odstavki iz pesnitve Obramba našega mesta nam sicer ne nudijo celovitega vpogleda v značilnost in pomembnost pesnikovega dela, vendarle pa nam utegnejo ustvariti vtis, ki ne bo samo priložnost. Naš izbor pa je obstal prav pri tej pesnitvi tudi zato, ker se s tem, če naj se tako izrazim, prešernovskim motivom prepletajoče se ljubezni do ženske in domovine (nič zato, če je ta v tem primeru utelešena v podobi rodnega mesta) zlasti v sodobni, moderni poeziji zelo poredkoma srečujemo. Če se sploh še kdaj srečamo z njim, vsaj v resnično umetniški obliki.

C. Z.